

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 113/18

Luksemburg, 25 lipca 2018 r.

Wyrok w sprawie C-216/18 PPU
Minister for Justice and Equality/LM (Nieprawidłowości w systemie
sądownictwa)

Organ sądowy, do którego zwrócono się o wykonanie europejskiego nakazu aresztowania, musi wstrzymać się od jego wykonania, jeśli uzna, że dana osoba mogłaby zostać narażona na ryzyko naruszenia prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a tym samym istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, ze względu na nieprawidłowości mogące mieć wpływ na niezawisłość władzy sądowniczej w wydającym nakaz państwie członkowskim

LM, obywatel polski, jest ścigany na podstawie trzech europejskich nakazów aresztowania wydanych przez polskie sądy w celu przeprowadzenia wobec niego postępowania karnego za nielegalny obrót środkami odurzającymi. LM został zatrzymany w Irlandii w dniu 5 maja 2017 r. Sprzeciwił się przekazaniu go polskim organom podnosząc, że w świetle niedawnych ustaw reformujących polskie sądownictwo, będzie w Polsce narażony na rzeczywiste ryzyko nierzetelnego procesu.

W wyroku w sprawach Aranyosi i Căldăraru¹ Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi, iż osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania, jest narażona na rzeczywiste ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania w rozumieniu Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, wykonanie tego nakazu powinno zostać odroczone. Jednakże decyzja o odroczeniu może zapaść dopiero po przeprowadzeniu dwuetapowej analizy. W pierwszej kolejności wykonujący nakaz organ sądowy musi stwierdzić, że w wydającym nakaz państwie członkowskim istnieje rzeczywiste ryzyko nieludzkiego lub poniżającego traktowania ze względu na nieprawidłowości systemowe, jakie mają miejsce w tym państwie członkowskim. W drugiej kolejności wspomniany organ sądowy powinien ustalić, że istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, iż na wspomniane ryzyko narażona jest sama osoba, której dotyczy europejski nakaz aresztowania. Samo istnienie nieprawidłowości systemowych niekoniecznie musi bowiem oznaczać, że w razie przekazania zainteresowana osoba, w jej konkretnym przypadku, doświadczyłaby nieludzkiego lub poniżającego traktowania.

W omawianej sprawie High Court (wysoki sąd, Irlandia) zwrócił się do Trybunału o rozstrzygnięcie, czy wykonujący nakaz organ sądowy, do którego zwrócono się o przekazanie osoby ściganej, wskutek którego może dojść do naruszenia prawa podstawowego tej osoby do rzetelnego procesu sądowego, musi – zgodnie z wyrokiem w sprawach Aranyosi i Căldăraru – stwierdzić, po pierwsze, że w polskim systemie sądownictwa występują nieprawidłowości, niosące za sobą rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa do rzetelnego procesu sądowego, oraz po drugie, że na takie ryzyko narażona jest sama zainteresowana osoba, czy też wystarczy, iż stwierdzi występowanie takich nieprawidłowości w polskim systemie sądownictwa, bez konieczności ustalenia, że sama zainteresowana osoba jest na nie narażona. High Court zwrócił się również o wyjaśnienie, jakich informacji i gwarancji może w danym przypadku zażądać od wydającego nakaz organu sądowego, aby uniknąć tego ryzyka.

¹ Wyrok Trybunału z dnia 5 kwietnia 2016 r. w sprawach połączonych [C-404/15 PPU](#) i [C-659/15 PPU](#), zob. komunikat prasowy [36/16](#).

Powyższe pytania zostały skierowane w kontekście zmian i reform polskiego systemu sądownictwa, w reakcji na które w dniu 20 grudnia 2017 r. Komisja przyjęła, na podstawie art. 7 ust. 1 TUE, uzasadniony wniosek wzywający Radę do stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności².

W dzisiejszym wyroku Trybunał stwierdził w pierwszej kolejności, że **odmowa wykonania europejskiego nakazu aresztowania stanowi wyjątek od zasady wzajemnego uznawania, która legła u podstaw mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania, który to wyjątek należy w związku z tym interpretować ściśle.**

Trybunał orzekł następnie, że istnienie rzeczywistego ryzyka narażenia osoby wskazanej w europejskim nakazie aresztowania na naruszenie jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a w konsekwencji istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, może pozwolić organowi sądowemu wykonującemu nakaz, w drodze wyjątku, **wstrzymać się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania.** W tym względzie Trybunał podkreślił, że zachowanie niezawisłości organów sądowych jest kluczową kwestią dla zapewnienia skutecznej ochrony sądowej jednostek, w szczególności w ramach mechanizmu europejskiego nakazu aresztowania.

Wynika stąd, że w przypadku, gdy osoba wskazana w europejskim nakazie aresztowania sprzeciwia się swemu przekazaniu organowi sądowemu wydającemu nakaz i w tym kontekście powołuje się na istnienie systemowych lub ogólnych nieprawidłowości, które według niej mogą mieć wpływ na niezawisłość władzy sądowniczej w wydającym nakaz państwie członkowskim oraz na prawo podstawowe tej osoby do rzetelnego procesu sądowego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien w pierwszej kolejności dokonać – w oparciu o obiektywne, wiarygodne, dokładne i należyście uaktualnione informacje – oceny istnienia rzeczywistego ryzyka naruszenia takiego prawa w wydającym nakaz państwie członkowskim, związanego z brakiem niezawisłości sądów tego państwa członkowskiego, z uwagi na takie nieprawidłowości.

Trybunał stwierdził, że informacje zawarte w uzasadnionym wniosku skierowanym niedawno przez Komisję do Rady na podstawie art. 7 ust. 1 TUE stanowią szczególnie istotne informacje w kontekście tej oceny.

Ponadto Trybunał przypomniał, że na wymóg niezawisłości i bezstronności sądów składają się dwa aspekty. I tak konieczne jest, aby dane organy i) wypełniały swoje zadania w pełni autonomicznie, bez nacisków i ingerencji z zewnątrz oraz ii) były bezstronne, co wymaga przestrzegania jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów. Według Trybunału, te gwarancje niezawisłości i bezstronności wymagają istnienia zasad, w szczególności co do składu organów sądowych, powoływania ich członków, okresu trwania ich kadencji oraz powodów ich wyłączenia i odwoływania. Wymóg niezawisłości zakłada również, że system środków dyscyplinarnych dla sędziów przedstawia niezbędne gwarancje w celu uniknięcia ryzyka wykorzystywania takiego systemu jako systemu politycznej kontroli treści orzeczeń sądowych.

Jeżeli wykonujący nakaz organ sądowy, w świetle omawianych wymogów niezawisłości i bezstronności, stwierdzi, że w wydającym nakaz państwie członkowskim istnieje rzeczywiste ryzyko naruszenia prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, **organ ten powinien w drugiej kolejności, w konkretny i dokładny sposób, dokonać oceny, czy w okolicznościach rozpatrywanej sprawy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że ścigana osoba będzie narażona na to ryzyko w następstwie jej przekazania.** Ta konkretna ocena jest również konieczna w sytuacji, gdy tak jak w niniejszym przypadku, Komisja sporządziła w odniesieniu do wydającego nakaz państwa członkowskiego uzasadniony wniosek mający na celu stwierdzenie przez Radę istnienia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez to państwo członkowskie wartości, o których mowa w art. 2 TUE³ a wykonujący nakaz organ

² Wniosek dotyczący decyzji Rady w sprawie stwierdzenia wyraźnego ryzyka poważnego naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską zasady praworządności z dnia 20 grudnia 2017 r., COM(2017) 835 final.

³ Artykuł 2 TUE stanowi: „Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, państwa prawnego, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości.

sądowy uważa, że dysponuje dowodami mogącymi wykazać istnienie nieprawidłowości systemowych w odniesieniu do tych wartości.

W celu dokonania oceny, czy osoba ścigana będzie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia, wykonujący nakaz organ sądowy powinien zbadać, w jakim stopniu nieprawidłowości systemowe lub ogólne mogą mieć wpływ na właściwe sądy tego państwa w zakresie prowadzenia postępowania wobec osoby ściganej. Jeżeli z tego badania wynika, że omawiane nieprawidłowości mogą mieć wpływ na te sądy, wykonujący nakaz organ sądowy powinien jeszcze ocenić, czy istnieją poważne i sprawdzone podstawy, aby uznać, że owa osoba będzie narażona na rzeczywiste ryzyko naruszenia jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a tym samym istotnej treści prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego **w świetle jej sytuacji osobistej, jak również charakteru przestępstwa, za które jest ścigana oraz kontekstu faktycznego, na którym opiera się europejski nakaz aresztowania.**

Ponadto **wykonujący nakaz organ sądowy powinien wystąpić do wydającego nakaz organu sądowego o przekazanie wszelkich informacji uzupełniających, niezbędnych jego zdaniem do oceny istnienia takiego ryzyka.** W tym kontekście wydający nakaz organ sądowy może dostarczyć wszelkie obiektywne informacje dotyczące ewentualnych zmian dotyczących warunków ochrony gwarancji niezawisłości sądownictwa, które mogą wykluczać istnienie tego ryzyka dla danej osoby.

Jeśli po zbadaniu wszystkich tych informacji wykonujący nakaz organ sądowy stwierdzi istnienie rzeczywistego ryzyka narażenia danej osoby w wydającym nakaz państwie członkowskim na naruszenie jej prawa podstawowego do niezawisłego sądu, a w konsekwencji istotnej treści jej prawa podstawowego do rzetelnego procesu sądowego, wykonujący nakaz organ sądowy powinien wstrzymać się od wykonania europejskiego nakazu aresztowania, który dotyczy tej osoby.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” 📡 (+32) 2 2964106

Wartości te są wspólne Państwom Członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.”